

Mottaker
Helse- og omsorgsdepartementet

Saksbehandler: Jo Cranner
Vår ref.: 1372077

Vår dato: 12.04.2024
Deres ref.: 24/578-

Høringssvar – Rapport fra ekspertgruppen om åpenhet

Norsk Sykepleierforbund (NSF) takker for muligheten til å gi svar på denne rapporten, som tar opp og drøfter vesentlige problemstillinger.

Vi er enige i at økt åpenhet omkring prioriteringer, gjennom mer tilgjengelig og forståelig informasjon til befolkningen, er avgjørende for å opprettholde tilliten til fremtidens helsetjenester. Vi mener likevel det er viktig at målene med åpenheten er gjennomdrøftet. Det kan forekomme motsetninger mellom en ukritisk «åpenhet» omkring prioriteringene og tilliten til tjenestene. Dersom befolkningen sitter igjen med et inntrykk av at fremtidens offentlige helsetjenester blir dårligere, vil det kunne medføre redusert tillit til dem.

Åpenhet er også en toveis dialog. Vel så viktig som det kliniske nivåets og befolkningens kjennskap til behovet for prioriteringer i tjenestene, er det politiske og administrative nivåets kunnskap om de helsefaglige *konsekvensene* av nedprioriteringer. Vi mener rapporten kunne vært tydeligere på nettopp dette – at politikere og administrative toppledere også har behov for kompetanse på hvilke konsekvenser økt avvik mellom ressurser og oppgaver kan få for tjenestekvalitet, tilgjengelighet og pasientsikkerhet.

NSF mener, også av den grunn, det er fornuftig at klinikere er representert, og har stemmerett, i Beslutningsforum. Klinikere kan representere det vi opplever er en manglende lenke mellom Beslutningsforumet og de konsekvensene beslutningene har for pasientgrupper og enkeltpasienter. Samtidig er det ikke uten betydning hvilke klinikergrupper som er involvert i dette. Store deler av helse- og omsorgstjenesten, og prioriteringer i denne, kretser rundt sykepleie som fag. Likevel mener vi at sykepleieperspektivet ikke blir tilstrekkelig hensyntatt i en generell prioriteringsdiskurs. Vi forutsetter derfor at én av disse klinikerplassene er forbeholdt sykepleiere, som ansvarlige for utøvelsen av sykepleiefaget i tjenestene.

Det er en god idé at det opprettes et nasjonalt kompetansesenter for prioriteringer. Det er viktig at et slikt kompetansesenter har mandat til å stille grunnleggende spørsmål om prioritering. Om for eksempel holdbarheten i formidlede premisser, om behov for innstramminger og redusert ressursbruk, eller om forholdet mellom prioriteringer *i* og prioriteringer *av* helse- og omsorgstjenesten.

Et slikt senter må også ha mandat til å drøfte prioriteringer som utslag av politikk og ideologi. Det må kunne stille spørsmål om for eksempel effekten av prioriteringer på utviklingen av privatfinansierte tjenester og for skattevilje, og i hvilken grad prioriteringer vil medføre en todelt tjeneste, der tjenestekvaliteten vil være avhengig av inntekt, kjønn eller bosted.

Når det gjelder inkludering av krav til kompetanse om prioriteringer i Forskrift om felles rammeplan for helse- og sosialfagutdanninger, er vi noe usikre på hvordan ekspertgruppen mener dette kravet konkret skal utformes. Vi mener det forutsetter at det også inneholder evne til kritisk å kunne vurdere helsepolitiske prioriteringer, og til å se dette opp mot andre samfunnspolitiske mål. Det er bra at rapporten refererer til

NORSK SYKEPLEIERFORBUND

Tollbugt 22
Postboks 456
0104 Oslo

Telefon: 994 02 409
Telefaks: 22 04 32 40
E-post: post@nsf.no

www.nsf.no
Bankgiro: 1600 49 66698
Org.nr: NO 960 893 506
MVA

Faktura adresse: sykepleierforbundet@invoicedrop.com

Godkjent av forbundsleder, 06.04.2024

koblingen til andre spesifiserte læringsutbyttebeskrivelser (LUB). Mange av LUBene har direkte implikasjoner for prioriteringer i tjenestene, og det er viktig at dette tas høyde for i en egen formulering av et nytt kompetansekrav. NSF er uansett kritisk til at antallet læringsmål og kompetansekrav til sykepleierutdanningen øker, og forventer at dette også blir en del av vurderingen omkring denne anbefalingen.

Rapportens fokus på ledelse er etter NSF's mening viktig og bra. Det vi i tillegg mener må med, er en referanse til lederspenn og reell beslutningsmyndighet som utgangspunkt for en god og utviklingsorientert tjenesteledelse. Med en median på 93 medarbeidere i sykehjem, og med eksempler på ledere som har personalansvar for 315 personer, er det klart at rammene for å drive tjenesteorienterte prioriteringer ikke er de beste. Videre har spesielt førstelinjeledere i liten grad verken mandat eller mulighet til å foreta prioriteringer i de enhetene de leder. Snarere er det nivåene over, eller en ekstern bestillerenhet, som foretar de reelle prioriteringene. Dette gjør at ressursene ofte blir forvaltet suboptimalt, og at prioriteringene ikke alltid gagnar verken ressurseffektivitet eller kvaliteten i tjenestene.

NSF mener det er avgjørende at prioriteringer i og av tjenestene er basert på en helhetlig vurdering av hva som tjener kvaliteten i tjenestene, tilliten til tjenestene, attraktiviteten til arbeidsplassene og ressurseffektiviteten best. Involvering av personellet i konkrete beslutninger, på alle nivåer i tjenestene, er etter vår mening helt avgjørende for å få dette til. Det må være en sammenheng mellom hvilke oppgaver som skal løses, hvilken kvalitet de skal ha, og hvilke ressurser som er til rådighet.

Ressurstilgangen, eller «bærekraften», må være basert på reelle beskrivelser som har vært gjenstand for en bred drøfting. Vi vet at befolkningen har stor tillit til de offentlige tjenestenes forvaltning av fellesskapets ressurser, og at skatte- og betalingsviljen i befolkningen er stor – så lenge ressursene forvaltes klokt. Vi mener det sentrale her må være å formidle ressursbruk som investeringer, som skal ha fremtidige gevinster, enten det er innsparinger, tjenestekvalitet eller befolkningens livskvalitet og tillit til tjenestene.

NSF støtter utvalgets vurdering av betydningen av medbestemmelse og partssamarbeid også når det gjelder prioriteringer i helsetjenesten. Kompetanse er nødvendig for gode prosesser. Samtidig forutsetter vi at en slik kompetanseutvikling er arbeidsgivers ansvar, og at det settes av tid til dette for de tillitsvalgte. Det er også viktig at de ansattes perspektiver og erfaringer blir tydeliggjort på de aktuelle nivåene i tjenestene, slik at de ansatte ikke sitter igjen med et ansvar de ikke har rammer for å løse. Det må også være en del av dialogen og åpenheten innenfor prioriteringsdiskursen. Når det gjelder verneombudene, må prioriteringskompetansen deres tilpasses deres spesifikke rolle tilknyttet arbeidsmiljøspørsmål.

Med vennlig hilsen

Lill Sverresdatter Larsen
Forbundsleder

Bente Lüdemann
Fagsjef

NORSK SYKEPLEIERFORBUND

Tollbugt. 22   Telefon: 994 02 409
Postboks 456   Telefaks: 22 04 32 40
0104 Oslo   E-post: post@nsf.no

www.nsf.no
Bankgiro: 1600 49 66698
Org.nr: NO 960 893 506
MVA

Faktura adresse: sykepleierforbundet@invoicedrop.com

Godkjent av forbundsleder, 06.04.2024